

Religionistika v kontextu společenských věd

Techniky sběru dat: Reliabilita a validita

Základní techniky

Pozorování

Rozhovor

Dotazník

Analýza dokumentů

Charakteristika jednotlivých technik

Technika		Pozorování	Rozhovor	Dotazník	Dokumenty
Co je sledováno?	jev	někdy	ne	ne	ne
	indikátor	ano	ano	ano	ano
Použitelnost v experimentu		ano	ano	ano	ne
Forma	standardizovaná	ano	ano	ano	ano
	nestandardizovaná	ano	ano	ne	ano
Interference se zkoumaným systémem		někdy	ano	ano	ne

Pozorování

NUMBER AND ACTIVITY OF EACH OF FIVE NURSERY SCHOOL CHILDREN (GIRLS)

15 MINUTE PERIODS, INDOORS

	CHILD Group 1	INACTIVE	CRYING	OBSERVING	BLOCKS	DOLLS	SANDPILE	SWING, SLIDE	PICTURE BOOKS	CONTACT OTHER CHILD	CONTACT ATTENDANT	OTHER ACTIVITIES
		Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.	Freq.
PERIOD I Just Before Nap	A											
	B											
	C											
	D											
	E											
PERIOD II Just After Nap	A											
	B											
	C											
	D											
	E											
PERIOD III Just Before Meal	A											
	B											
	C											
	D											

Dorothy S. Thomas et al., *Observational Studies of Social Behavior*. Yale University Press 1933.

Figure 7.1 Observation schedule for preferred activities of certain nursery school children.

OBSERVATION RECORD
OF CHILDREN'S BEHAVIOR IN TEST SITUATIONS

By Charlotte Buhler, Ph.D. & Jean Cross, Ph.D.

Name:	No.		Adequate	Immature	Dependent	Timid	Withdrawn	Aggressive or Hostile	Disorganized	Other
Age: 4 ^{3/4} yrs.	Date:									
School:	Grade:									
<u>Behavior in waiting room.</u>										
1. Quiet absorption in play material	1.									
②. Clinging to mother	2.		✓	✓	✓					
3. Restless running around	3.									
<u>Behavior on way to examination room.</u>										
4. Willingly leaving mother	4.									
⑤. Takes examiner's hand	5.		✓							
⑥. Lets mother go after starting to use material in examination room	6.		✓		✓					
7. Unable to stay alone with examiner	7.									
8. Initiates conversation with desire to communicate	8.									
⑨. Initiates conversation with noisy chattering, not waiting for responses	9.		✓					✓		<i>anxious</i>
10. Answers direct questions only	10.									
11. Remains silent, shy	11.									
12. Remains silent, hostile	12.									
<u>Behavior during test.</u>										
⑬. Enters tasks with pleasure and pursues with interest	13.		✓							<i>short span</i>
14. Accepts tasks as duty	14.									
⑮. Asks for help and reassurance	15.		✓		✓					
16. Accepts tasks but is easily distracted	16.									
17. Cannot accept tasks for distractibility	17.									
18. Rejects some tasks as too hard - "I can't."	18.									
19. Rejects tasks with hostility	19.									
⑯. Shares responsibility of putting away, cleaning up	20.		✓							<i>over-conforming, anxious</i>
21. Refuses to help	21.									

Figure 7.2 Observation record of children's behavior in test situations.

Pozorování

Charlotte Buhler, *From Birth to Maturity: An Outline of the Psychological Development of the Child*. Humanities Press 1954.

Dotazník (Veteran's Information Center, Federation of Social Agencies, Pittsburgh)

1. HOW LARGE IS YOUR FAMILY ?

2. DO YOU WISH TO LIVE IN THE CITY, SUBURBS, OR COUNTRY ?

NORTH

SOUTH

EAST

WEST

Figure 8.1 Pictorial questionnaire.

Dotazníkové šetření – čajovny, New Age a „bez vyznání“

Ovlivnění zkoumaného systému

Pohádka pro odrostlejší děti 13.

Historie téměř beze slov aneb O dvou tazatelích

Tazatel 1:
"Čtete rád poezii?"

Respondent Pepík:
"Zbláznil jste se?"

Tazatel 2.
"Čtete rád poezii?"

Respondent Pepík:
"Ó, já miluji poezii!"

Nereaktivní metody: Analýza dokumentů

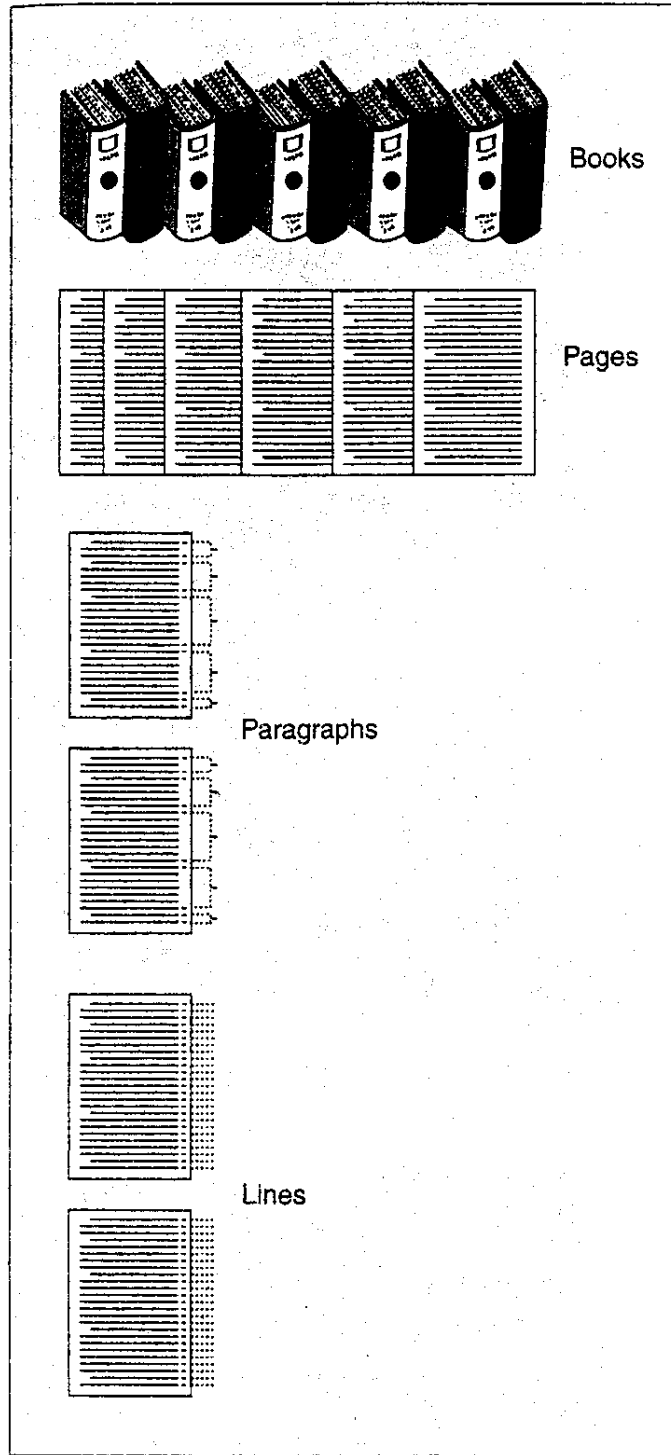
E.J. Webb - D.T. Campbell - R.D. Schwartz - L. Sechrest. *Unobtrusive Measures: Nonreactive Research in Social Sciences*. Chicago: Rand McNally & Company 1969.

Dokumenty:

veškeré produkty lidské činnosti, které nebyly vytvořeny pro potřeby prováděného výzkumu

FIGURE 11-1

A Few Possible Units of Analysis for Content Analysis

Obsahová analýza

Jednotky analýzy

jednotky, jichž se týkají naše popisné nebo vysvětlující výpovědi (o čem chceme vypovídat? - články v katolickém tisku)

o ně se opírá výběr vzorku

Jednotky měření/pozorování

jednotky, které měříme/pozorujeme, abychom mohli vyvozovat naše tvrzení (co potřebujeme spočítat? - výskyty frází vypovídajících o homosexualitě)

Studie o televizním násilí a zadavatelích reklamy

Hypotéza: výrobci zboží určeného mužům
inzerují svou reklamu mezi násilnými pořady

Operacionalizace: co je mužský produkt? co je
násilí?

Výběr vzorku: televizní kanály a čas pro
pozorování

Jednotky pozorování: reklama, televizní program
(s ohledem na instance násilí)

Jednotky analýzy: televizní kanály v daných
vysílacích časech

Vyhodnocení

FIGURE 11-2

Example of Recording Sheet for TV Violence

Sponsor	Men's Product?			Number of Instances of Violence	
	Yes	No	?	Before	After
<i>Grunt Aftershave</i>	✓			6	4
<i>Brute Jock Straps</i>	✓			6	4
<i>Bald-No-More Lotion</i>	✓			4	3
<i>Grunt Aftershave</i>	✓			3	0
<i>Snowflake Toothpaste</i>		✓		3	0
<i>Godliness Cleanser</i>		✓		3	0
<i>Big Thumb Hammers</i>			✓	0	1
<i>Snowflake Toothpaste</i>		✓		1	0
<i>Big Thumb Hammers</i>			✓	1	0
<i>Buttercup Bras</i>		✓		0	0

FIGURE 11-3

Sample Tally Sheet (Partial)

Newspaper ID	Number of editorials evaluated	SUBJECTIVE EVALUATION				Number of "anti-UN" editorials		
		1. Very liberal	2. Moderately liberal	3. Middle-of-road	4. Moderately conservative		5. Very conservative	Number of "isolationist" editorials
001	37		2			0	8	0
002	26		5			10	0	6
003	44		4			2	1	2
004	22		3			1	2	3
005	30		1			0	6	0

Sociometrie

Metody sběru a analýzy dat typech volby, komunikace a interakce lidí ve skupinách: studium a měření sociální volby

Sociometrické otázky:

S kým byste rád pracoval (seděl v autobuse, atd.)?

Kdo jsou (ve skupině) vaši nejlepší přátelé?

Které členy máte nejraději/nejméně rád?

Koho byste si vybral jako spolubydlicího?

Kdo má vést skupinu v projektu?

...

Metody sociometrické analýzy

Sociometrické matice

Sociogramy

Sociometrické indexy

Sociometrická matice C

Příklad sociometrické matice

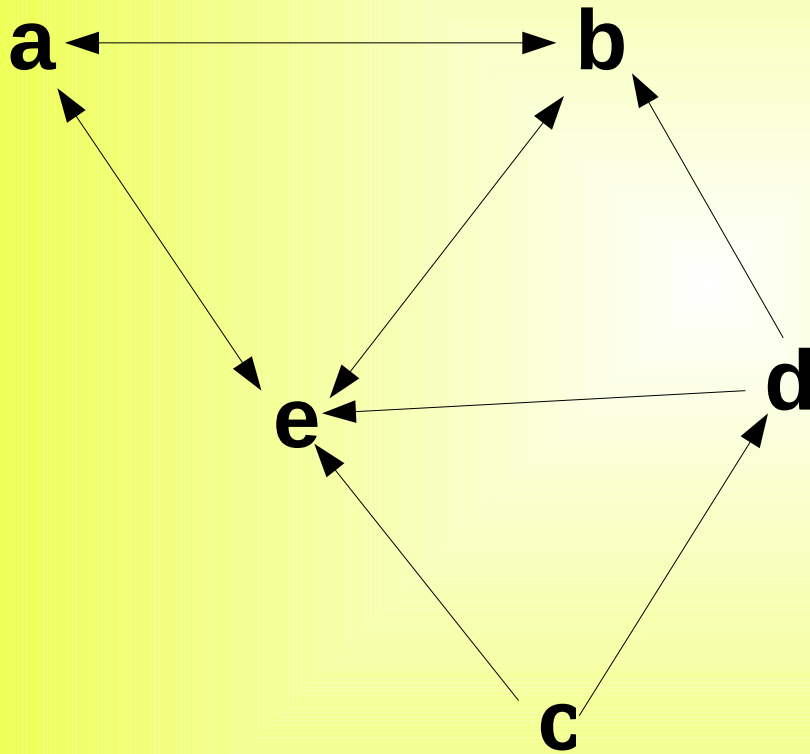
Skupina o pěti členech, povoleny dvě volby

		j				
		a	b	c	d	e
i	a	0	1	0	0	1
	b	1	0	0	0	1
	c	0	0	0	1	1
	d	0	1	0	0	1
	e	1	1	0	0	0

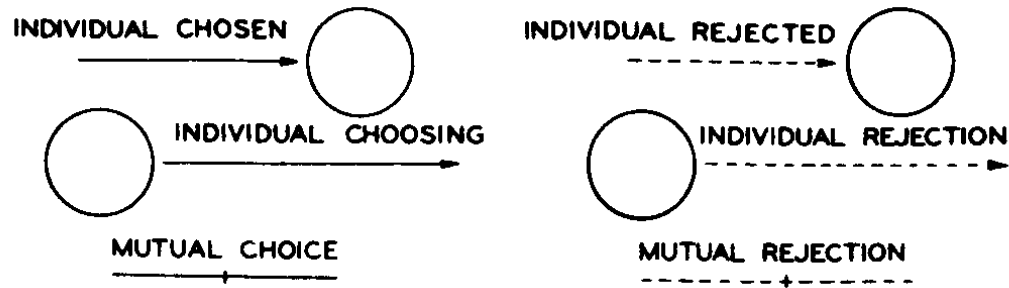
Legenda:

<i>volba</i>	1
<i>nepřítomnost volby</i>	0
<i>odmítnutí</i>	-1

Sociogram

SYMBOLS

Sociogram

EXAMPLES OF PATTERNS

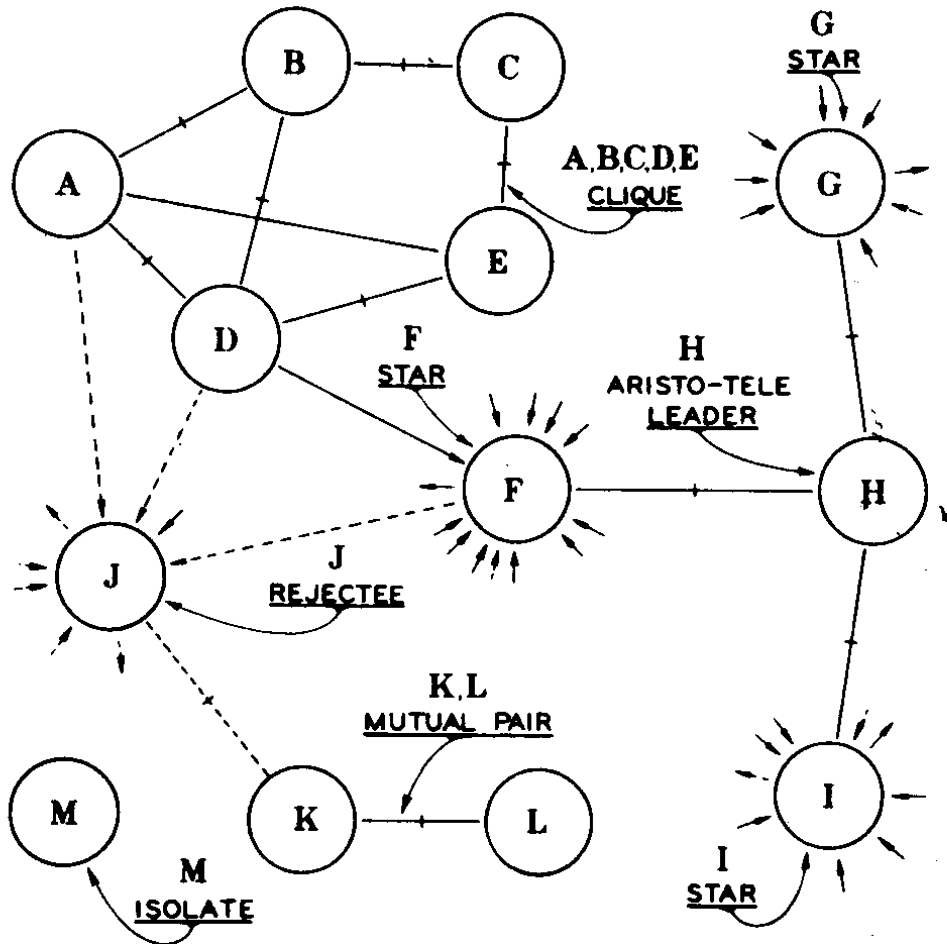

Figure 12.2 Techniques for a sociogram.

Sociometrický index

Volbový status (jedince)

$\sum c_j$ - suma voleb ve sloupci j; n – počet individuí ve skupině; pro d v C - $4/4=1.00$

$$CS_i = \frac{\sum c_j}{n-1}$$

Index skupinové expanzivnosti (četnost voleb při možnosti volit libovolné množství jedinců)

$\sum c_{ij}$ – suma všech voleb; není aplikovatelná na C – tam byly povoleny jen 2 volby

$$E = \frac{\sum c_{ij}}{n}$$

Index kohezivnosti (poměr vzájemných voleb k celkovému počtu možných párů)

$\sum(i \leftarrow \rightarrow j)$ – suma vzájemných voleb; $n(n-1)$ – počet možných párů; d – počet povolených voleb; pro C – (a) $3/(5 \times 4)/2 = 0.33$; (b) $3/(2 \times 5)/2 = 3/5 = 0.6$

$$K_o = \frac{\sum(i \leftarrow \rightarrow j)}{\frac{n(n-1)}{2}}$$

(a)

$$K_o = \frac{\sum(i \leftarrow \rightarrow j)}{dn/2}$$

(b)

Doporučená literatura

John Scott. *Social Network Analysis. A Handbook.*
London - Thousand Oaks - New Delhi: Sage 1991.

E.J. Webb - D.T. Campbell - R.D. Schwartz - L. Sechrest.
*Unobtrusive Measures: Nonreactive Research in
Social Sciences.* Chicago: Rand McNally & Company
1969.

J. Moreno, et al. *The Sociometry Reader.* New York:
Free Press 1960.

M. Petrusek. *Sociometrie.* Praha: Svoboda 1969.

Význam kódování a standardizace

Open Save Goto Case Variables Find Insert Case Insert Variable Split Weights Select Cases Labels

	zano	id_cocas	caseno	intno	wave	country	weight	v1	v2	v3	v4	v
1	3795	992200005	5	550602	99	22	1.28387	2	2	2	1	
2	3795	992200006	6	550602	99	22	.26716	1	1	2	2	
3	3795	992200007	7	550602	99	22	.90921	2	1	2	3	
4	3795	992200008	8	550602	99	22	.45597	1	2	3	2	
5	3795	992200009	9	550602	99	22	.45262	2	1	1	2	
6	3795	992200010	10	550602	99	22	.87630	2	1	3	3	
7	3795	992200012	12	610161	99	22	1.72391	2	1	2	3	
8	3795	992200013	13	540480	99	22	.90921	1	1	2	1	
9	3795	992200014	14	540480	99	22	1.19620	1	1	2	2	
10	3795	992200016	16	700001	99	22	.91660	2	1	2	1	
11	3795	992200021	21	330202	99	22	.91728	2	2	1	3	
12	3795	992200025	25	330202	99	22	.82024	1	1	1	1	
13	3795	992200026	26	540209	99	22	.87630	2	1	2	2	
14	3795	992200029	29	540209	99	22	1.47597	2	1	3	3	
15	3795	992200031	31	610162	99	22	.99795	1	2	2	2	
16	3795	992200033	33	610162	99	22	1.72391	1	1	2	3	
17	3795	992200036	36	610162	99	22	1.11218	1	1	2	2	
18	3795	992200040	40	350234	99	22	1.11572	2	1	2	3	
19	3795	992200053	53	850170	99	22	1.37756	1	1	2	2	
20	3795	992200054	54	850170	99	22	1.86787	4	1	2	2	
21	3795	992200055	55	850170	99	22	5.7006	2	1	2	1	

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure
1	zand	Numeric	4	0	ZA Study Num	None	None	8	Right	Nominal
2	id_cocas	Numeric	9	0	id_cocas	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
3	caseno	Numeric	4	0	original casenu	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
4	intno	Numeric	8	0	interviewernum	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
5	wave	Numeric	8	0	wave	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
6	country	Numeric	4	0	country code	{1,"France"}_	-5 - -1	8	Right	Nominal
7	weight	Numeric	8	5	weight	{-5.00000,"miss	-5.00000 - -1.0	8	Right	Nominal
8	v1	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
9	v2	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
10	v3	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
11	v4	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
12	v5	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
13	v6	Numeric	2	0	how important	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
14	v7	Numeric	2	0	how often disc	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
15	v8	Numeric	2	0	environment: g	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
16	v9	Numeric	2	0	environment: i	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
17	v10	Numeric	2	0	environment: g	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
18	v11	Numeric	2	0	taking all thing	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
19	v12	Numeric	2	0	do you belong	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
20	v13	Numeric	2	0	do you belong	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal
21	v14	Numeric	2	0	do you belong	{-5,"missing sou	-5 - -1	8	Right	Nominal